

ON WAY TO BLACKBURN "HOLIDAY"

Dutch Kiddies Had A Thrill

A lorry ran back into the front wing of a motor coach bringing Dutch children from Manchester to Blackburn to-day when the two vehicles were waiting at traffic lights in Bolton.

The lorry was damaged, but none of the children was injured. When they arrived at Queen's Hall, nearly two hours behind schedule, they were laughing and joking about their thrill and busily practising their English on the temporary "nannies" awaiting them.

They were welcomed by the Mayor (Mrs. J. Chandler), who was accompanied by Mrs. C. E. Robinson and members of the reception committee, including the Rev. F. F. Pepper (chaplain), Mr. A. P. Birch (secretary), Mr. Van der Wijk (treasurer), and Father J. Wessell. After exchanging links of sweet tea and snacks biscuits, the children were introduced to the women who will look after them for the next six or eight weeks and taken away to Blackburn homes.

A SMILE FOR BLACKBURN
 from Frouwina Joukman, aged 4½ years, looking very cosy under her hood.

Weer Rode Kruis Kindertransporten naar Scandinavië

Bij voldoende deelname zullen ook dit jaar door het Nederlandse Rode Kruis kindertransporten naar Denemarken en Zweden worden georganiseerd.

Hiervoor komen alleen in aanmerking kinderen, die door een Deense of Zweedse familie zijn uitgenodigd. De kinderen moeten in het bezit zijn van een geldig Nederlands paspoort.

Dit paspoort, een volledig ingevuld formulier en schriftelijke verklaring van de Deense of Zweedse familie, dat het kind bij hen verwacht wordt, dienen te worden ingezonden aan het Nederlandse Rode Kruis, medische afdeling, Prinsessegracht 27, Den Haag.

Nadere inlichtingen en aanmeldingsformulieren zullen gaarne worden toegezonden aan gezagdienden op aanvraag bij de medische afdeling van het Hoofdbestuur van het Nederlandse Rode Kruis.

27/4/1948 SP
(De Schiedammer)

KINDEREN KOMEN TERUG UIT HET BUITENLAND.

Het comité Kinderuitzending maakt bekend, dat op Vrijdag 19 April, 's middags om één uur op het plein Eendracht kinderen uit Zweden zullen aankomen.

Op Zaterdag 20 April arriveren op het station om 11.40 uur kinderen uit Engeland.

Den ouders wordt verzocht hun kinderen op deze plaatsen af te halen.

10/4/1946 SP

SCHIEDAMSCH DANKBAARHEID IN ENGELAND.

Na een verblijf van vier maanden in Derby zijn Schiedamsche kinderen weer in de ouderlijke woning teruggekeerd. De dank van deze kinderen en hun ouders werd in een brief van onzen burgemeester aan den Mayor van Derby tot uiting gebracht. Dit schrijven werd in een der Engelsche dagbladen opgenomen. Dit bericht luidt:

Thank you from the Dutch

A letter expressing thanks, to Derby families who accommodated Dutch children, when they were billeted, in the town has been received by the Mayor of Derby (Ald. T. Johnson) from the Deputy Burgomaster of Schiedam Holland. The letter is as follows:

„Now that the Schiedam children who were billeted some time in your town have returned to their homes again, I wish to express to you on behalf of the Schiedam Corporation our very great thankfulness for the active interest which you have shown with regard to these children.

We appreciate so very much that the foster parents have taken up and befriended our children in such a cordial manner.

Be assured that not only the children's parents but all other Schiedam citizens will treasure this in lasting memory.

Particularly do I appreciate the fact that this matter had your personal attention. Please accept our very heartiest thanks for that kind action”.

De vertaling luidt als volgt:

Dank u vanwege de Hollanders.

Een brief, die uitdrukking geeft aan onzen dank aan gezinnen te Derby, die Hollandsche kinderen hebben gehuisvest, welke in de stad waren ingekwartierd, is ontvangen door den burgemeester van Derby (Ald. T. Johnson) van den wvd. Burgemeester van Schiedam, Holland.

De brief luidt als volgt:

„Nu de Schiedamsche kinderen, die eenigen tijd in Uw stad zijn ingekwartierd geweest, weer naar huis zijn teruggekeerd, wil ik gaarne namens het Schiedamsche Comité voor Kinderuitzending onzen zeer grooten dank uitspreken voor de actieve belangstelling, door U met betrekking tot deze kinderen getoond.

Wij stellen het ten zeerste op prijs, dat de pleegouders onze kinderen op zoo hartelijke wijze hebben opgenomen en zich ware vrienden voor hen hebben getoond.

U kunt er zich van verzekerd houden, dat niet alleen de ouders der kinderen, maar ook al de andere burgers van Schiedam dit als een blijvende kostbare herinnering zullen bewaren. In het bijzonder waardeer ik het, dat deze zaak Uw persoonlijke aandacht had. Wil onzen zeer hartelijken dank aanvaarden voor deze vriendelijke daad”.

Als bijzonderheid kan nog worden medegedeeld, dat de heer S. H. J. Bonefaas, wiens zoonje vier maanden gastvrijheid van een Derby'sche familie heeft genoten, over enkele weken den burgemeester dezer stad hoopt te bezoeken en hem een geschenk aan te bieden.

Een goed voorbeeld ter navolging.

8/4/1946 SP

Het Gemeentearchief doet onderzoek naar Schiedamse kinderen die in of vlak na de Tweede Wereldoorlog werden uitgezonden naar andere plaatsen in binnen- en buitenland.

Kinderuitzendingen kwamen al voor de Tweede Wereldoorlog voor, toen Schiedamse kinderen naar Groot Dennenlust werden gestuurd. Dit was een gezamenlijk koloniehuis van Schiedam en Delft in Voorthuizen op de Veluwe. Gedurende en kort na de oorlog kunnen er geen kinderen naar Groot Dennenlust, omdat de koloniehuisen gevorderd zijn door de Duitsers. In de eerste oorlogsjaren gaan de Schiedamse kinderen niet gezamenlijk naar één plek zoals voor de oorlog, maar worden ze bij pleeggezinnen op het platteland in vrijwel alle provincies ondergebracht. De reden voor uitzending bleef dezelfde: zwakke kinderen laten aansterken.

Als op 17 september 1944 de Nederlandse regering in Londen de spoorwegstaking uitroept, wordt er steeds minder voedsel naar het westen getransporteerd. In het najaar richt het Interkerkelijk Overleg (IKO) het Interkerkelijk Bureau voor Noodvoedselvoorziening en kinderuitzending op, kortweg IKB. Op 27 januari 1945 wordt een Schiedamse afdeling van het IKB opgericht. Vanuit het Centrale IKB zijn er twee voorschriften: de kinderen moeten een medische keuring ondergaan en er moeten adressen van pleeggezinnen zijn. Dr. Jeanette van Haaften verricht in Schiedam de keuringen. Het vinden van adressen waar kinderen naar toe kunnen worden gestuurd, is lastig. Dit geldt in het bijzonder voor rooms-katholieke kinderen, omdat het katholieke zuiden

van ons land al bevrijd is. De commissie heeft het standpunt “dat elk transport zooveel mogelijk de verhoudingen der bevolkingsgroepen moest weergeven”. Het IKB regelt tussen 15 februari en 26 maart 1945 zo'n 15 transporten. Er worden 626 kinderen uitgezonden; van elk kind wordt het geloof geregistreerd. Naast deze georganiseerde transporten zijn er ook kinderen op eigen initiatief van hun ouders naar het noorden en oosten van ons land gebracht. Over aantallen is niets met zekerheid bekend; voor Schiedam gaat het waarschijnlijk om enkele tientallen. Meestal is een dergelijke uitzending tevens een hongertocht en het vervoermiddel bij uitstek is dan de fiets. In kleine groepjes van 2 tot 5 personen gaat men op reis. De kinderen komen

terecht op het platteland in een dorp of op een boerderij. Deze kinderen maken de bevrijding mee op hun pleegadres. Ze moesten wachten tot de bevrijding van het westen van het land op 5 mei 1945 om terug naar huis te kunnen. Vaak pas na weken of maanden na hun eigen bevrijding konden ze weer naar Schiedam.

De tweede groep kinderen werd na de bevrijding uitgezonden. Ook zij ondergingen een keuring. Daarbij was zowel aandacht voor de fysieke als voor de psychische gesteldheid. Veel kinderen die de Hongerwinter in Schiedam hadden meegemaakt

Colofon: tekeningen, teksten en foto's van en met dank aan: Frank Blomsteel, Maria Braak-Kleinekoort, Kees Duijser, Aad Gordijn, Bep Grijp-Deijl, F. Heusdens, Corrie Kleinekoort, Henk Landsbergen, Cor Monster, Rinus v.d. Schaft, Joost Soeters, Wieneke Steens-Jonkman, W. Weber, redactie, vormgeving en uitvoering: Harriët Kruse, Caroline Nieuwendijk, Laurens Priester, Frederieke Verheijen, Erik Visscher en Zoran Zečić. Uitgave ter gelegenheid van de tentoonstelling en themadag Uitgezonden Kinderen. Gemeentearchief Schiedam, 2009

Kinderen naar den Oostmark
Het vertrek.

Men meldt ons:
Zondag n.s. om 10.48 uur vertrekt het zevende transport kinderen naar de Oostmark met een speciaal D-trein van Den Haag, Staatspoor.

Met dezen trein gaan, behalve kinderen uit een groot aantal andere gemeenten, ook 86 Schiedamsche jongens en meisjes mede, om gedurende eenige maanden een uitgezochte vakantie te genieten. Zij zullen in Linz, of in een plaatsje in de onmiddellijke omgeving daarvan gelegen, verblijven en zullen daar ondergebracht worden bij pleegouders.

De jongens en meisjes vertrekken onder geleide van Schiedam naar Den Haag met den trein van 8.36 uur.

Het aantal aan Schiedam toegewezen plaatsen bedraagt nagenoeg de helft van het aantal dat is opgegeven.

De opgave is in het gehele land in het begin slechts langzaam gegaan, later echter meldten zich er zoo veel, dat de centrale instantie in Den Haag, die voor de toekenning van de plaatsen zorg heeft gedragen, genoodzaakt was voor elke gemeente een belangrijke reductie toe te passen, om dat zij rekening moest houden met een totaal aantal van omstreeks 6000.

Dhr. F. Heusdens is in 1940 en in 1941 uitgezonden naar de Oostmark. De eerste reis was op uitnodiging van de regering van de Oostmark voor de slachtoffers van het bombardement van Rotterdam. Dit als antwoord op het verzorgen van duizenden Oostenrijkse kinderen na de Eerste Wereldoorlog in 1918, door de Nederlandse bevolking.

Wij kunnen hieraan nog toevoegen, dat de Schiedamsche kinderen onder leiding van zes Schiedamsche dames de reis naar Den Haag maken. Daar worden zij overgedragen aan de centrale leiding, die er voor zorg zal dragen, dat de jonge kwanten de lange reis naar de bergen veilig afleggen.

Deze centrale leiding is de z.g. Oostmark, de Commissie van Samenwerking, de Nederlandsche afdeling van de Kinderaktie Nederland-Oostmark.

De kinderen zullen allen worden voorzien van een kaart, welke zij om den hals dragen. Deze kaart bevat hun naam en adres, alsmede den naam en het adres van hun aanstaande pleegouders, zoodat de kinderen niet met een onbestemd gevoel als groep wegstrekken naar een onbekend doel, doch ieder voor zich de gedachte kunnen koesteren een afzonderlijke bestemming te hebben, waar bekende personen, wier naam zij reeds kennen, hen wachten.

Ongetwijfeld zal er Zondagochtend bij het vertrek veel belangstelling zijn, niet alleen van de zijde der ouders en verdere familieleden.

27/12/1940 80

kwamen in aanmerking, maar ook veel kinderen die in oorlogstijd waren uitgezonden. Reeds tijdens de oorlog was het Nationaal Comité voor Kinderuitzending opgericht en bezig met voorbereidingen om kinderen naar het buitenland te zenden. Tot eind 1947 zijn maar liefst circa 30.000 kinderen naar het buitenland uitgezonden. Ook de Schiedamse kinderen vertrekken naar Engeland, België, Frankrijk, Zwitserland, Denemarken en Zweden. De reizen naar Zwitserland zijn gereserveerd voor kinderen met een longaandoening als bronchitis, astma of pre-tuberculose. Alle landen waren beducht voor besmettelijke ziektes. Kinderen met roodvonk, difterie of tuberculose mochten niet worden uitgezonden. Ook die met scabiës, oftewel schurft of vlooiën, zijn niet welkom. Daartegen werd overvloedig met DDT gespoten. Een andere voorzorgsmaatregel tegen eventuele besmettelijke ziektes was een verblijf in kampen van enkele

MOEDER HERKENDE HAAR NIET MEER
Bep Deijl werd uitgezonden naar Reuver en Oudenbosch in 1943 en vlak na de oorlog naar Florennes in België. Foto: Links Bep en rechts Lucie in Charleroi in 1945. Bep is er een jaar gebleven en kwam zoveel aan dat haar moeder haar niet herkende toen ze in Schiedam aankwam.

12/10/1945 89

SCHIEDAM

Uitzending naar Zwitserland

Ouders of voogden, die hun kinderen of pupillen voor herstel van gezondheid naar Zwitserland wenschen te sturen en onder willen brengen bij eigen relaties, kunnen zich om nadere inlichtingen wenden tot het Bureau van de Kinderuitzending, Hoogstraat 112.

Na schriftelijk verzoek, worden hun dan door het Bureau Kinderuitzending de noodige instructies toegezonden.

Alleen kinderen, lijdende aan asthma, bronchitis of pre-tuberculose, van 4 tot en met 13 jaar komen in aanmerking.

Schiedammertjes gaan naar Engeland

Het afgelopen weekend zijn 250 Schiedamsche kinderen om aan te sterken naar Engeland gegaan. In verband hiermede hebben wij ons in verbinding gesteld met den voorzitter van het district Schiedam van het Nat. Comité der Kinderuitzending, den heer C. P. v. Hulst. Deze deelde ons mede, dat dit transport, dat aanvankelijk in Augustus had moeten vertrekken, in verband met vervoersmoelijkheden eerst nu pas had kunnen afreizen. In anderhalve dag zijn de kinderen via Hook v. Holland—Harwich in het kamp Pontfract, gelegen in de nabijheid van Sheelds en Doncaster. Het is een bestaand kamp wat geheel belangeloos door de Engelsche regering is afgestaan en bevat een eetzaal, stekenzaal, recreatiezaal en 25 zalen met 10 bedden, die allen centraal verwarmd zijn. In de slaapzaal is een afgeschoten ruimte voor de(n) leider(ster), zoodat de jeugdige bewoners dag en nacht onder toezicht staan. Het kamp vormt een dorpje op zich, want behalve een staf van 50 man personeel, die het transport begeelden, zijn daar al reeds aanwezig: kappers, schoenmakers, dienstboden, huish. personeel en een geneeskundige afdeling. De selectie van dit personeel is zeer zwaar, want de directeur eischt van zijn menschen de volle 100% en allen moeten al reeds eerder iets met het jeugdwerk uitstaande gehad hebben.

Na een kampverblijf van twee maanden zullen de kinderen voor een zelfde periode bij een gezin worden ondergebracht. De kosten van dit alles worden gedragen door de Nederlandsche regering, terwijl bij aankomst in Engeland door bevan het Amerikaansche en Canadeesche Rode Kruis onze landgenootjes volledig in het nieuw worden gestoken.

Cor Monster (met pet op), Zwitserland, 1946.

Dinsdag 31 Jan. 46
Lieve jongens!
Spoedig komen jullie weer naar huis terug, en jullie familie zal zeer verheugen, jullie weer in het midden te hebben. Maar jullie zijn ook ons lief geworden, en wij

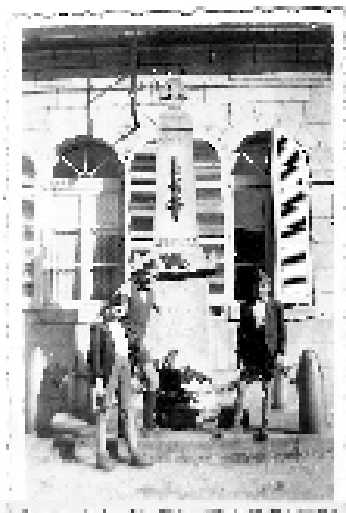
DE BOTTEN STAAN UIT DER GEZICHT

‘Nou hebben de moffen geen praat meer want ze bedelen om een sigaretje Moeder hier is haast enkel bos en dan maken de jongen een heel groot vuur moeder en dan moet er soms water bij te pas komen moeder ik heb al weer in geen drie dagen post gehad moeder die moffen zijn nu niet zo dik meer de botten staan uit der gezicht en ze hebben nog steeds dat ouwe moffenpakje aan met gaten er in...’

Uit: Brief van Rinus van der Schaft vanuit Pontfract Engeland, 1946.

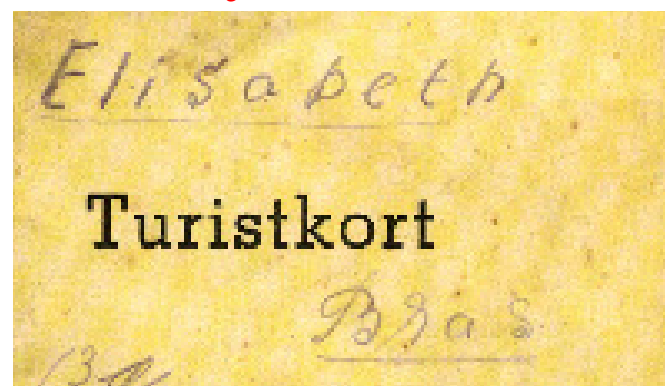

GOEIE ZEEP EN HANDDOEKEN

‘Lieve Vader, Moeder, Joop en Suus. Ik maak het best. En ik heb net 8 boterhammen op en 1 grote kop chocolademelk. Dat krijgen we hier iedere morgen. We zitten in een weeshuis in Parijs. [...] Je kan je hier fijn wassen. Goeie zeep en handdoeken.’
Uit: Brief van Aad Gordijn. Parijs, 1945.

Elisabeth Bras, uitgezonden naar Denemarken, 1946.

IK HAD GEEN KLEDING BIJ ME

‘Dit was mijn dagelijkse kleding. Na de oorlog ben ik met mijn broer op een boerenkar weggebracht naar Kampen en met de boot over het IJsselmeer naar Amsterdam en verder met een soort Turfschip naar Rotterdam gevaren. Na te zijn aangekomen op het Maasstation zijn we gaan lopen naar Schiedam, ik was toen tien jaar’.

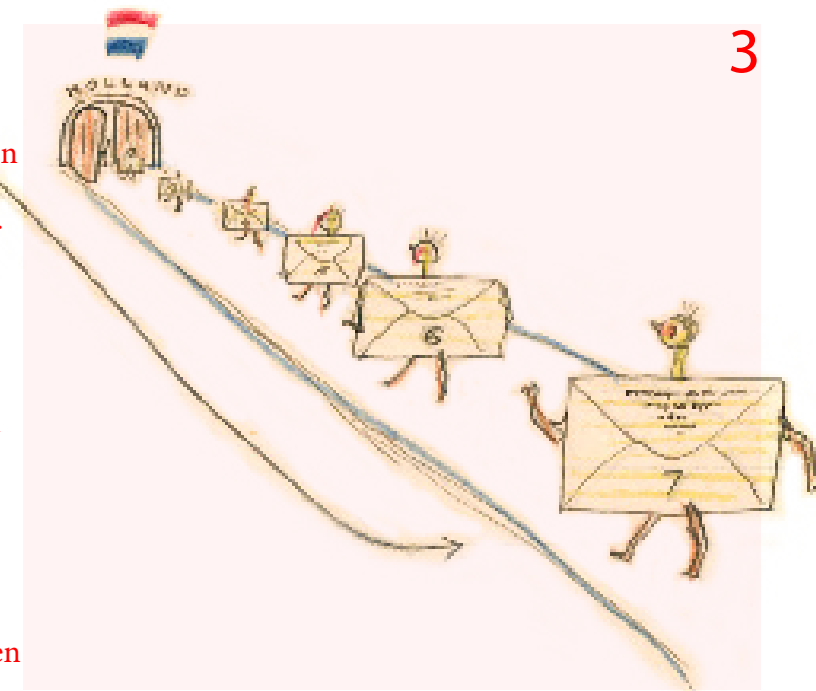
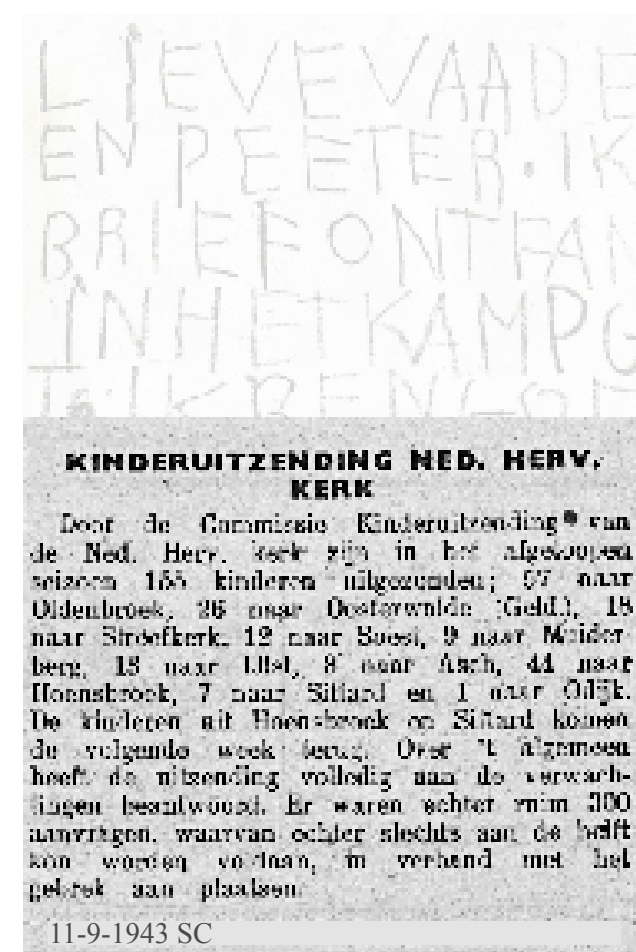
Verhaal van Mw. Braak-Kleinekoort, uitgezonden in januari 1945 naar Staphorst.

weken na aankomst in het ontvangend land. In de kampen heerste een ijzeren regelmaat van wassen, eten, de vlag hijsen en spelen. De Nederlandse leiding zag daar nauwkeurig op toe. Na het verlaten van het kamp, ging het er bij de pleeggezinnen heel anders aan toe. Kinderen onder de twaalf jaar gingen naar school. Vanaf twaalf jaar was dat niet altijd het geval. De kinderen kwamen vooral bij welgestelde gezinnen terecht.

De Schiedamse kinderen die naar een pleeggezin binnen Nederland werden uitgezonden, verbleven daar slechts kort: meestal zes weken tot maximaal drie maanden. Het Gemeentearchief Schiedam heeft weinig verhalen ontvangen van deze kinderen. Toch zijn er na de oorlog waarschijnlijk evenveel kinderen binnen Nederland als naar het buitenland uitgezonden. Er zijn dus ook honderden Schiedamse kinderen naar pleeggezinnen of koloniehuzen binnen Nederland gestuurd.

Eind 1947 waren alle uitgezonden kinderen weer terug en vertrokken er geen kinderen meer naar het buitenland. In november 1947 ging het koloniehuis Groot Dennenlust weer open. Hiermee kwam een einde aan een periode van bijzondere uitzendingen.

Kinderuitzending
Naar Engeland, België, Frankrijk en Zwitserland

De uitzending van kinderen naar het Zuiden van ons eigen land en naar Engeland, Frankrijk, België en Zwitserland, wordt op het ogenblik georganiseerd. Men begrijpt, dat een dergelijk werk veel voeten in de aarde heeft, vooral door de moeilijkheden met het vervoer. De „Nationale commissie tot uitzending van Nederlandsche kinderen“ is echter ijverig in de weer en heeft ook te Rotterdam een bureau ingericht.

Dese commissie is gevormd op initiatief van het Militair Gezag, en is de, door de regering erkende, instantie. De bemoeiingen van verenigingen en particulieren op dit terrein kunnen vervallen. Het Rotterdamse bureau is gevestigd in het Gebouw van de Volksgezondheid aan de Baan 170.

Personen, die meenen de nodige bekwaamheid te bezitten om kindertransporten te begeleiden, kunnen zich schriftelijk bij dit bureau opgeven. Zij moeten tenminste 22 jaar zijn en (voor Engeland) voldoende Engelsch spreken. Voor Frankrijk, België en Zwitserland is geen talenkennis vereischt, omdat deze geleiders slechts tot de grens meegaan. De beslissing, naar welke strook of welk land een kind zal worden uitgezonden, ligt uitsluitend in handen van den keurenden geneesheer.

Het bureau beschikt op dit oogenblik nog slechts over beperkte gegevens. Zou spoedig mogelijk volgen nadere bijzonderheden, over leeftijden en plaatsen van bestemming. Het heeft dus geen zin thans reeds informatie te gaan inwinnen.

— a —

31/5/1945 GP

Kinderuitzending

Schiedam komt de eer toe het eerste transport kinderen uit het Westen des lands naar de „bestuurslanden“ in het Noorden en Oosten te hebben verzorgd. Een week geleden zijn door het N.V.H. ongeveer honderd kinderen naar Groningen vertrokken. Het uitzendingsschema is druk bezet; voor iedere week is een transport vastgesteld. Spoedig vertrekken ook kinderen naar België en Frankrijk, afhankelijk van de beschikbaarstelling van schepsruimte is een transport naar Engeland, waar de kinderen onder Nederlandse leiding wel maanden lang in kampen zullen verblijven. Voorts staat Zwitserland op het programma.

10/6/1945 GP
uitzending: 11. 70 22

DE BAKKERS RIJDEN NIET MEER WEGENS PLUNDERING

21 januari: Overal gaan ze bomen omhakken (Edisonplein is al leeg, wij hebben er ook één)

23 januari: Er staat geen boom meer. Het gaat uitstekend in Rusland. Breslau is gevallen. Nog maar 350 km van Berlijn.

24 januari: We krijgen nog maar 3/4 liter melk in de 2 dagen; dat is extra rantsoen. Capucijners kosten f 25,- 1 kg, tarwe f 50,- 1 kg en 1 brood f 35,-.

30 januari: Vandaag is er een demonstratie gehouden door de vrouwen bij het stadhuis; de Duitsers hebben ze uitelkaar geschoten.

2 februari Geertruidenberg gevallen.

De bakkers rijden sinds 30 januari niet meer wegens plundering.

4 februari: In Rotterdam sterven per week 30 kinderen van de honger; bij gebrek aan doodkisten wordt je nu in een huurkist gelegd en als de plechtigheden op het graf achter de rug zijn, halen ze je uit de kist en doen ze je in een papieren zak.

6 februari: We hebben bieten gegeten, het smaakt lekker hoor! Heerlijk zoet.

8 februari De Russen zijn de Oder al overgetrokken. Ze hebben een frontbreedte van 80 km, nog maar 80 km van Berlijn. We zijn allemaal geraamtes geworden van de honger.

Uit: Dagboek van Henk Landsbergen, 1945.

Bekijk de volledige kaart op archief.schiedam.nl

Corrie Kleinekoort verbleef in 1945 in Thürnen in Zwitserland.

Joost Soeters met broers en zusters.

